

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

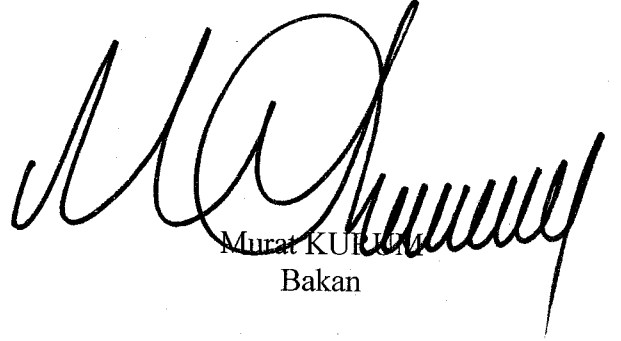
08 Eylül 2022

Sayı :30824082-610 4516383
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUCU
Bakan

EK:

- Liste (7 Adet, 11 Sayfa)
- Cevap Yazısı (160 Adet, 323 Sayfa)

ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ'UN
TBMM 7/69275 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın, doğal sit alanlarıyla ilgili ilke kararlarını değiştirdiği kamuoyuna yansımıştır. Son olarak 2019 yılında değiştirilen ilke kararları yürürlükten kaldırılmış, kesin korunacak hassas alanlarda izin verilecek faaliyetlere "Kamu yararı", "Ulusal güvenlik" gibi muğlak ifadelerle bağlanan 3 madde eklenmiştir.

Basına yansıyan ve doğal sit alanlarında yapılaşmanın önünün açılması noktasında kamuoyunda ciddi endişelere neden olan, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren karara göre maddeleri; "Kamu yararının gerektirdiği ihtiyaç hallerinde yol güzergahının kullanılması koşuluyla atık su, içme suyu, doğalgaz ile elektrik ve iletişim hattı yapılabilir"

"Kesin korunacak hassas alan tescili yapılmadan önce mevzuata uygun olarak yapılmış ve faaliyeti devam etmekte olan bir alt yapı uygulaması veya tesisi varsa; mevcut uygulamaya veya tesise ilişkin ilave bir hat, yapı ya da benzeri yeni bir düzenleme yapılmaması koşullarıyla söz konusu mevcut uygulamalara yönelik asgari düzeyde bakım, onarım ve iyileştirme çalışmaları ile süre uzatımına izin verilebilir." "Ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler yapılabilir." eklenmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Henüz üç yıl önce doğal sit alanları ile ilgili ilke kararlarında değişiklik yapılmışken neden yeni değişiklikler yapılma ihtiyacı duyulmuştur?
- 2- Doğal sit alanı ilke kararlarına eklenen maddede yer alan "Ulusal güvenlik için zaruri" olan tesisler ile ne kast edilmektedir.
- 3- Doğal sit alanı ilke kararlarına eklendiği gibi; "Kamu yararını gerektirdiği koşullar" kim tarafından, hangi kriter ile belirlenecektir?
- 4- İlke kararlarına böylesine muğlak tanımlar eklenmesi, doğal sit alanlarının korunması yükümlülüğünün yok sayılmasına yol açmaz mı?
- 5- Bahsi geçen değişikliklerle kesin korunacak hassas alanlarda faaliyetlerin, yapılaşmanın önü açılarak bu alanların ranta açılması mı amaçlanmaktadır?

CEVAPLAR

- 1- Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik hakkında açılan davalar sonucunda doğal sit alanlarında yapılabilecek faaliyetlerin tanımlandığı muhtelif ibareler hakkında nitelik, kapasite ve büyüklük açısından hangi ölçülerde izin verileceğine ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmediği gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş olup bu yargı kararları, 109 sayılı İlke Kararı'nın iptali talebiyle açılan davalarda da gerekçe oluşturmuş ve anılan İlke Kararının bazı maddeleri ve ibareleri hakkında da yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir.

Yargı kararlarında belirtilen gerekçeler ile birlikte kamu yararı gereği ortaya çıkan ihtiyaçlar da dikkate alınarak Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte değişiklik yapılmış ve yapılan değişiklik 05 Mart 2022 tarihli ve 31769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda; yapılan yönetmelik değişikliği nedeniyle alt normu üst norma uygun hale getirmek ve yargı kararlarında belirtilen aykırılıkları ortadan kaldırmak amacıyla kamu yararı gereği ortaya çıkan ihtiyaçlar da dikkate alınarak Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu tarafından 109 sayılı ilke kararı yerine 113 sayılı Doğal Sit Alanları Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararı belirlenmiştir.

- 2- Millî güvenlik kavramı; devletin anayasal düzeninin, millî varlığının, bütünlüğünün, milletler arası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik bütün menfaatleri ve uluslararası antlaşmalarla kararlaştırılan haklarını, her türlü iç ve dış tehdide karşı korunmak ve kollamak üzere gerçekleştirilen faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Ülke güvenliği adına planlanan ve coğrafi avantajları nedeniyle alternatif bir sahada kurulma imkânı bulunmayan belirli yapı ve tesislerin bazen tamamının bazen de bir bölümünün korunan alan sınırları içinde kalabildiği görülmektedir. Söz konusu tesislerin zorunluluğuna ilişkin değerlendirme ise ülkemizin güvenliğinden sorumlu olan resmi kurumlarca yapılarak talep edilmektedir.

Bu kapsamda 05 Mart 2022 tarihli ve 31769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 2. maddesi kapsamında esas Yönetmeliğin “Kesin korunacak hassas alanların ayırt edici özellikleri” başlığı altındaki 7. maddesinin 3. fıkranın (b) bendine; “Ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler yapılabilir” hükmü eklenmiştir.

Nitekim 113 sayılı İlke Kararında ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesislere yönelik yapılan düzenleme, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik’te de yer almakta olup üst norma uygun olarak yapılmıştır.

Uygulamaların yapılabilmesi faaliyetlerin niteliğine, içeriğine ve zorunluluk haline ilişkin Bölge Komisyonları tarafından yapılacak değerlendirmeye bağlı olup Komisyonlarca yapılacak değerlendirmelerde talebe ulusal güvenlik için zaruret arz eden yapı ve tesislerin yapılabileceği alternatif bir alan bulunup bulunmadığı gibi hususlar dikkate alınmakta ve gerekli olması halinde Komisyonlarca belirlenen sınırlamalara aykırı olmamak koşuluyla söz konusu uygulamaların yapılmasına izin verilebilmektedir.

Ayrıca gerekli görüldüğü hallerde yapılacak faaliyetin flora, fauna, su kaynakları vb. gibi ekosistem servislerine olası etkileri açısından üniversitelerin ilgili bölümlerine bilimsel rapor hazırlatılması ve bu raporun Komisyona sunulması istenerek komisyon kararlarına dayanak oluşturulmaktadır.

- 3- Kamu kurum ve kuruluşları, devletin üstlenmiş olduğu kamu hizmetlerini yürütmek ve bu konudaki faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla kendi görev alanlarına göre projeler üretmekte ve bunları hayata geçirmektedir. Nitekim projenin amacı, uygulama sahası, hizmet alanı, maliyeti, uygulanabilirliği ve benzeri gibi birçok kriterle birlikte ilgili kurum ve kuruluşların da görüşleri doğrultusunda projenin hazırlık ve fizibilite çalışmaları tamamlanmakta ve daha sonra projelerin uygulama aşamasına geçilmektedir. Söz konusu

bu projelerin kamu yararı niteliği taşımasının yanı sıra en uygun alternatif ve maliyette yapılması da büyük önem arz etmektedir. Ayrıca arazi kullanımı açısından bakıldığında kamu yararı adına planlanan söz konusu bu projelere ait yapı ve tesisler için zorunlu ya da gerekli olan faaliyetlerin bazen tamamı bazen de bir bölümü korunan alan sınırları içinde kalabilmektedir.

Bununla birlikte, doğal sit alanı olarak belirlenen her bölgenin, aslında kendine özgü bir doğal kimliği ve ekolojik karakteri bulunmakta olup altyapı tesisleri için ifade edilen zorunluluk hali, bölgenin coğrafi özelliklerine, ihtiyaçlarına ve konumuna göre farklılık göstermektedir.

113 sayılı İlke Kararı kapsamında “Kamu yararının gerektirdiği koşullar” ibaresiyle belirtilen faaliyetler de kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla sınırlı bir düzenleme yapılmış olup her bir konunun münferit olarak ve ilgili diğer kamu kurumların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi gerekmektedir.

- 4- Korunması gerekli tabiat varlıkları ve bunlara ait koruma alanları ile doğal sit alanlarında gerçekleştirilecek iş ve işlemler Merkez Komisyonu tarafından belirlenecek ilke kararları çerçevesinde Bölge Komisyonlarınca alınacak kararlar doğrultusunda yürütülmektedir. 2863 sayılı Kanun kapsamında teşkil edilen Bölge Komisyonları aracılığıyla her alanın kendi doğal yapısı özelinde bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Yapılaşmaya konu uygulamalar, alanın ve/veya faaliyetin tabii olduğu diğer mevzuat hükümlerinde belirtilen koşullar dâhilinde, ilgili kurum görüşleri, üst ölçekli plan kararları ve faaliyetin niteliği dikkate alınarak yapılacak değerlendirmeye göre geçiş dönemi koruma koşulları ve kullanım şartları veya koruma amaçlı imar planları doğrultusunda yapılabilmektedir.

Bu nedenle, alanın ve/veya faaliyetin tabii olduğu diğer mevzuat hükümlerinde belirtilen koşullar (izin, görüş, plan ve benzeri) saklı kalmak kaydıyla “Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte de “Bölgenin doğal yapısı, ekolojik değerleri, silüeti, doğal peyzajı ve benzeri ayırt edici özellikleri göz önünde bulundurularak faaliyetlerin niteliğine, içeriğine ve zorunluluk haline ilişkin Bölge Komisyonları tarafından yapılacak değerlendirmeye göre” izin verilebileceği hususu hüküm altına alınmış ve faaliyetlere izin verilmesinin ön koşulu belirtilmiştir.

Ayrıca yargı kararlarında belirtilen gerekçeler de dikkate alınarak muğlak olduğu değerlendirilen ifadeler değiştirilmiş ve her bir faaliyet özelinde sınırlayıcı ek düzenlemeler yapılmıştır.

- 5- 113 sayılı İlke Kararı kapsamında “Kesin korunacak hassas alanlar” başlığı altında yer alan düzenlemeler, kamu menfaati gereği ortaya çıkan ihtiyaçlar dikkate alınarak yapılmıştır. Bu alanların rant ya da talan amaçlı yapılaşmaya açılması mümkün olmayıp yapılan değişiklik kapsamında kamu menfaati gereği zorunluluk arz eden hallerde ve mevcut yol güzergâhı kullanılması koşuluyla (yeni yol bir yol güzergâhı ya da farklı bir hat açılmadan) altyapı uygulamalarına, ayrıca ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler ile orman yangın yolu açılmasına ve ormanların bakımına olanak sağlayacak şekilde düzenlemeler yapılmıştır.